

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів

Верховна Рада України **ПОСТАНОВЛЯЄ:**

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У статті 36 Кодексу законів про працю України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375):

частину першу доповнити пунктом 7⁻³ такого змісту:

"7⁻³) набрання законної сили рішенням суду про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави стосовно особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках";

у частині другій слова і цифри "пунктами 7 і 7⁻¹" замінити словами і цифрами "пунктами 7, 7⁻¹ і 7⁻³".

2. У Кримінальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25-26, ст. 131):

1) в абзацах першому та другому пункту 1 примітки до статті 364 цифри "368⁻²" замінити цифрами "368⁻⁵";

2) у пункті 2 та абзаці першому пункту 3 примітки до статті 368 цифри "368⁻²" замінити цифрами "368⁻⁵";

3) доповнити статтею 368⁻⁵ такого змісту:

"Стаття 368⁻⁵. Незаконне збагачення

1. Набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, активів, вартість яких більше ніж на шість тисяч п'ятсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян перевищує її законні доходи, -

карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Примітка. 1. Особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, є особи, зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції".

2. Під набуттям активів слід розуміти набуття їх особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність, а також набуття активів у власність іншою фізичною або юридичною особою, якщо доведено, що таке набуття було здійснено за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або що особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

3. Під активами слід розуміти грошові кошти (у тому числі готівкові кошти, кошти, що перебувають на банківських рахунках чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах), інше майно, майнові права, нематеріальні активи, у тому числі криптовалюти, обсяг зменшення фінансових зобов'язань, а також роботи чи послуги, надані особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

4. Під законними доходами особи слід розуміти доходи, правомірно отримані особою із законних джерел, зокрема визначених пунктами 7 і 8 частини першої статті 46 Закону України "Про запобігання корупції".

5. При визначенні різниці між вартістю набутих активів та законними доходами не враховуються активи, які є предметом провадження у справах про визнання активів необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави, а також активи, стягнуті в дохід держави в рамках такого провадження".

3. У Цивільному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40-44, ст. 356):

1) статтю 258 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. Позовна давність у чотири роки застосовується за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

2) статтю 261 після частини шостої доповнити новою частиною такого змісту:

"7. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави починається від дня набуття оспорюваних активів відповідачем".

У зв'язку з цим частину сьому вважати частиною восьмою;

3) частину другу статті 328 викласти в такій редакції:

"2. Право власності вважається набутим правомірно, якщо інше прямо не впливає із закону або незаконність набуття права власності чи необґрунтованість активів, які перебувають у власності, не встановлені судом";

4) частину першу статті 346 доповнити пунктом 12 такого змісту:

"12) визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави".

4. У Кримінальному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., №№ 9-13, ст. 88):

1) доповнити статтею 88¹ такого змісту:

"Стаття 88¹. Недопустимість доказів, отриманих у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави

1. Докази, отримані від відповідача у позовному провадженні у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, не можуть бути використані на підтвердження винуватості підозрюваного, обвинуваченого у вчиненні кримінальних правопорушень";

2) в абзаці першому частини п'ятої статті 216 цифри "368²" замінити цифрами "368⁵".

5. Частину третю статті 106 Кодексу цивільного захисту України (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 34-35, ст. 458) викласти в такій редакції:

"3. Контракт припиняється (розривається), а особи начальницького складу звільняються із служби цивільного захисту також у зв'язку з набранням законної сили судовим рішенням, відповідно до якого особу притягнуто до відповідальності за адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, а також рішенням суду про визнання активів особи або активів, набутих за її дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

6. У Цивільному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436):

1) у статті 23:

у частині першій слова "частинами другою та третьою" замінити словами "частинами другою - четвертою";

доповнити частиною четвертою такого змісту:

"4. Справи про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави розглядаються Вищим антикорупційним судом";

2) статтю 24 доповнити частиною третьою такого змісту:

"3. Справи про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави в апеляційному порядку переглядаються Апеляційною палатою Вищого антикорупційного суду";

3) статтю 26 доповнити частиною третьою такого змісту:

"3. У справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, у яких відповідачем є суддя чи працівник апарату Вищого антикорупційного суду, таке провадження у першій інстанції здійснює місцевий суд, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться Вищий антикорупційний суд, а ухвалені судові рішення оскаржуються в апеляційному порядку до суду апеляційної інстанції, у межах апеляційного округу якого (території, на яку поширюються повноваження відповідного апеляційного суду) знаходиться місцевий суд, який ухвалив судові рішення, що оскаржується";

4) частину першу статті 34 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Справи про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави розглядаються колегіально Вищим антикорупційним судом у складі трьох суддів";

5) частину другу статті 81 доповнити абзацом другим такого змісту:

"У справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави позивач зобов'язаний навести у позові фактичні дані, які підтверджують зв'язок активів з особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та їх необґрунтованість, тобто наявність визначеної частиною другою статті 290 цього Кодексу різниці між вартістю таких активів та законними доходами такої особи. У разі визнання судом достатньої доведеності зазначених фактів на підставі поданих позивачем доказів спростування необґрунтованості активів покладається на відповідача";

6) статтю 89 доповнити частиною четвертою такого змісту:

"4. У справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави суд виносить рішення на користь тієї сторони, сукупність доказів якої є більш переконливою порівняно з сукупністю доказів іншої сторони";

7) частину четверту статті 116 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Забезпечення доказів у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави здійснюється Вищим антикорупційним судом за заявою прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, а у випадках, передбачених законом, - також за заявою прокурора Генеральної прокуратури України";

8) частину першу статті 150 доповнити пунктом 1⁻¹ такого змісту:

"1⁻¹) накладенням арешту на активи, які є предметом спору, чи інші активи відповідача, які відповідають їх вартості, у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

9) статтю 151 після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

"3. У заяві про забезпечення позову шляхом накладення арешту на активи, які є предметом спору у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, мають бути наведені у достатньому обсязі дані, які дають змогу вважати активи необґрунтованими, а у заяві про забезпечення позову шляхом накладення арешту на інші активи відповідача, які відповідають вартості активів, які є предметом спору, - також обґрунтування неможливості накладення арешту саме на оспорювані активи. Якщо у такій заяві про забезпечення позову порушується питання про її розгляд без повідомлення відповідача, у ній також має бути наведено належне обґрунтування такої необхідності".

У зв'язку з цим частини третю - шосту вважати відповідно частинами четвертою - сьомою;

10) у статті 153:

частину першу доповнити словами "крім випадків, передбачених частиною п'ятою цієї статті";

після частини четвертої доповнити новою частиною такого змісту:

"5. Заява про забезпечення позову шляхом накладення арешту на активи, які є предметом спору у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, чи на інші активи відповідача, які відповідають вартості оспорюваних активів, розглядається судом не пізніше трьох днів з дня її надходження у судовому засіданні з повідомленням сторін. Суд може прийняти рішення про розгляд такої заяви без повідомлення відповідача, у разі якщо позивач у заяві наведе у достатньому обсязі дані про те, що внаслідок такого повідомлення ефективність заходу забезпечення позову може бути поставлена під загрозу.

Суд може прийняти рішення про накладення арешту на активи, які є предметом спору у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, чи на інші активи відповідача, які відповідають вартості оспорюваних активів, із заборорою користування у виняткових випадках з метою забезпечення збереження таких активів та їх економічної вартості.

Активи, вартість яких дорівнює або перевищує 200 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня відповідного року, які є предметом спору у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави і на які накладено арешт із заборорою користування, передаються за письмовою згодою власника, а в разі її відсутності - судом Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, для здійснення визначених законом заходів з управління ними. Суд зобов'язаний розглянути зазначене питання у судовому засіданні з повідомленням відповідача".

У зв'язку з цим частини п'яту - одинадцяту вважати відповідно частинами шостою - дванадцятою;

11) частину восьму статті 272 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Копія судового рішення про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, яке набрало законної сили, також надсилається судом відповідному державному органу, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, державному чи виборному органу, уповноваженому на прийняття рішення щодо звільнення або припинення повноважень особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, якої стосується відповідне судове рішення про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

12) назву глави 12 розділу III викласти в такій редакції:

"Глава 12. Особливості позовного провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

13) статтю 290 викласти в такій редакції:

"Стаття 290. Пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави

1. Позов про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави подається та представництво держави в суді здійснюється прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. У справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави щодо активів працівника Національного антикорупційного бюро України, прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури чи активів, набутих іншими особами в передбачених цією статтею випадках, звернення до суду та представництво держави в суді здійснюються прокурорами Генеральної прокуратури України за дорученням Генерального прокурора.

2. Позов пред'являється щодо:

активів, набутих після дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів", якщо різниця між їх вартістю і законними доходами особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день набрання чинності зазначеним Законом, але не перевищує межу, встановлену статтею 368⁵ Кримінального кодексу України;

активів, набутих після дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів", якщо різниця між їх вартістю і законними доходами особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у п'ятсот і більше разів перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на день набрання чинності зазначеним Законом, а кримінальне провадження за статтею 368⁵ Кримінального кодексу України, предметом злочину в якому були ці активи, закрите на підставі пунктів 3, 4, 5, 8, 10 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України і відповідне рішення набуло статусу остаточного;

доходів, отриманих від активів, зазначених в абзацах другому та третьому цієї частини.

3. Для визначення вартості активів, зазначених у частині другій цієї статті, застосовується вартість їх набуття, а у разі їх набуття безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, мінімальна ринкова вартість таких або аналогічних активів на дату набуття.

4. Позов про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави може бути пред'явлено до особи, яка, будучи особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, набула у власність активи, зазначені у частині другій цієї статті, та/або до іншої фізичної чи юридичної особи, яка набула у власність такі активи за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або якщо особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними.

5. Національне антикорупційне бюро України та Спеціалізована антикорупційна прокуратура, а у визначених законом випадках - Державне бюро розслідувань та Генеральна прокуратура України - вживають заходів щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості.

6. При визначенні різниці між вартістю набутих активів і законними доходами відповідно до частини другої цієї статті не враховуються активи, враховані при кваліфікації діяння у триваючому кримінальному провадженні за статтею 368⁵ Кримінального кодексу України, у рішенні про закриття кримінального провадження, крім випадків його закриття на підставі пунктів 3, 4, 5, 8, 10 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України, або у вироку суду за зазначеною статтею Кримінального кодексу України, які набрали законної сили.

7. У разі якщо ухвалення судового рішення щодо визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави може вплинути на права та обов'язки третіх осіб щодо таких активів, позивач зобов'язаний одночасно з пред'явленням позову повідомити про це таких третіх осіб і подати до суду заяву про залучення їх до участі у справі як третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. До такої заяви мають бути додані докази про направлення копій заяви особам, про залучення яких як третіх осіб подана заява.

8. Для цілей цієї глави:

1) термін "активи" означає грошові кошти (у тому числі готівкові кошти, кошти, що перебувають на банківських рахунках чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах), інше майно, майнові права, нематеріальні активи, у тому числі криптовалюти, обсяг зменшення фінансових зобов'язань, а також роботи чи послуги, надані особі, уповноваженій на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування;

2) під "набуттям активів" слід розуміти набуття активів особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність, а також набуття активів у власність іншою фізичною або юридичною особою, якщо доведено, що таке набуття було здійснено за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або що особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, може прямо чи опосередковано вчиняти щодо таких активів дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними;

3) особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, є особи, зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції";

4) працівниками Національного антикорупційного бюро України є Директор бюро, його перший заступник, заступник, особи начальницького складу та державні службовці Національного антикорупційного бюро України;

5) термін "законні доходи" означає доходи, правомірно отримані особою із законних джерел, зокрема джерел, визначених пунктами 7 і 8 частини першої статті 46 Закону України "Про запобігання корупції";

14) у частині першій статті 291 слова "на законній підставі" замінити словами "за рахунок законних доходів";

15) у статті 292:

частину третю доповнити словами "або стягнення звертається на інші активи відповідача, які відповідають вартості необґрунтованих активів";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. Стягнення в дохід держави активів, визнаних судом необґрунтованими, або інших активів відповідача, які відповідають вартості необґрунтованих активів, здійснюється в порядку, встановленому Законом України "Про виконавче провадження", крім випадків здійснення такого стягнення в порядку, встановленому Законом України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів";

16) частину першу статті 351 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Судом апеляційної інстанції у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави є Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду, крім випадків, передбачених частиною третьою статті 26 цього Кодексу".

7. У Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170 із наступними змінами):

1) частину першу статті 79 доповнити пунктом 3⁻² такого змісту:

"3⁻²) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави";

2) частину першу статті 79⁻¹ доповнити пунктом 5⁻¹ такого змісту:

"5⁻¹) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

8. Частину першу статті 9 Закону України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 20, ст. 99) доповнити пунктом 6 такого змісту:

"6) набрання законної сили рішенням суду про визнання активів Уповноваженого або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

9. У статті 62 Закону України "Про банки і банківську діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 5-6, ст. 30 із наступними змінами):

частину першу доповнити пунктами 3⁻¹ і 3⁻² такого змісту:

"3⁻¹) органам прокуратури України, Державному бюро розслідувань, Національному антикорупційному бюро України у справах щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості в межах їх компетенції - на їх письмову вимогу щодо операцій за рахунками конкретної юридичної особи, фізичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності або фізичної особи за конкретний проміжок часу із зазначенням контрагентів;

3⁻²) Національному антикорупційному бюро України в межах його компетенції, у тому числі у справах щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості, - на його письмову вимогу щодо рахунків, вкладів, правочинів, операцій за рахунками або без відкриття рахунків конкретної юридичної особи, фізичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності або фізичної особи за конкретний проміжок часу із зазначенням контрагентів";

частини другу, четверту і одинадцяту викласти в такій редакції:

"Вимога відповідного державного органу на отримання інформації, яка містить банківську таємницю, повинна:

1) бути викладена на бланку державного органу встановленої форми або надіслана в електронному вигляді;

2) бути надана за підписом керівника державного органу (чи його заступника), скріпленого гербовою печаткою, або бути завіреною кваліфікованим електронним підписом керівника державного органу (чи його заступника);

3) містити передбачені цим Законом підстави для отримання цієї інформації;

4) містити посилання на норми закону, відповідно до яких державний орган має право на отримання такої інформації";

"Банку забороняється надавати інформацію про клієнтів іншого банку, навіть якщо їхні імена зазначені у документах, угодах та операціях клієнта, крім випадків, коли така інформація надається відповідно до вимог пункту 3, 3⁻¹ та 3⁻² частини першої цієї статті";

"Національний банк України розкриває інформацію про банк чи пов'язаних із банком осіб, що збирається під час проведення банківського нагляду і становить банківську таємницю, на письмову вимогу органів державної влади, уповноважених здійснювати досудове розслідування, в разі виявлення порушення законодавства, що містить ознаки кримінального правопорушення, а також у справах щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості";

перше речення частини тринадцятої доповнити словами "а також на письмову вимогу органів державної влади, уповноважених здійснювати досудове розслідування, в разі виявлення порушення законодавства, що містить ознаки кримінального правопорушення, а також у справах щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості".

10. Частину третю статті 20 Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 33, ст. 175; 2013 р., № 14, ст. 89) викласти в такій редакції:

"Посадові особи місцевого самоврядування, крім посадових осіб, зазначених у частині другій цієї статті, яких притягнуто до відповідальності за корупційні правопорушення або стосовно яких набрало законної сили рішення суду щодо визнання їх активів або активів, набутих за їх дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави, підлягають звільненню з посади у порядку, визначеному Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні".

11. Частину першу статті 5 Закону України "Про статус депутатів місцевих рад" (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 40, ст. 290; 2010 р., № 35-36, ст. 491; 2014 р., № 49, ст. 2056) доповнити пунктом 7⁻¹ такого змісту:

"7⁻¹) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів чи активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

12. Пункт 10 частини четвертої статті 30 Закону України "Про Центральну виборчу комісію" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 36, ст. 448; 2013 р., № 14, ст. 89; 2014 р., № 11, ст. 132) викласти в такій редакції:

"10) набрання законної сили судовим рішенням, відповідно до якого члена Комісії притягнуто до відповідальності за адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, а також набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів чи активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

13. Абзац п'ятий частини восьмої статті 14 Закону України "Про Державну кримінально-виконавчу службу України" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 30, ст. 409; 2013 р., № 14, ст. 89; 2014 р., № 11, ст. 132) викласти в такій редакції:

"Особи рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, яких притягнуто до відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, а також активи яких чи активи, набуті за їх дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, визнано необґрунтованими, підлягають звільненню із служби у триденний строк з дня отримання відповідним органом або установою виконання покарань копії відповідного судового рішення, яке набрало законної сили".

14. У статті 26 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 38, ст. 324; 2018 р., № 27, ст. 221):

у частині п'ятій:

пункт 1 доповнити підпунктом "н" такого змісту:

"н) у зв'язку з набранням законної сили судовим рішенням про визнання активів військовослужбовця чи активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави";

пункт 2 доповнити підпунктом "л" такого змісту:

"л) у зв'язку з набранням законної сили судовим рішенням про визнання активів військовослужбовця чи активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави";

у частині шостій:

пункт 1 доповнити підпунктом "ї" такого змісту:

"ї) у зв'язку з набранням законної сили судовим рішенням про визнання активів військовослужбовця чи активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави";

пункт 2 доповнити підпунктом "и" такого змісту:

"и) у зв'язку з набранням законної сили судовим рішенням про визнання активів військовослужбовця чи активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

15. Частину другу статті 3 Закону України "Про судовий збір" (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 14, ст. 87 із наступними змінами) доповнити пунктом 17 такого змісту:

"17) позовної заяви у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави".

16. Частину четверту статті 45 Закону України "Про Кабінет Міністрів України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 13, ст. 222) викласти в такій редакції:

"4. Члени Кабінету Міністрів України за вчинення корупційних правопорушень або порушення вимог до поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави (заборона використання службового становища в особистих цілях, запобігання конфлікту інтересів тощо), а також у разі набрання законної сили рішенням суду про визнання їх активів чи активів, набутих за їх дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави звільняються Верховною Радою України в порядку, визначеному частиною першою статті 18 цього Закону".

17. У Законі України "Про Національне антикорупційне бюро України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 47, ст. 2051; 2015 р., № 17, ст. 118; 2018 р., № 36, ст. 272):

1) абзац другий частини першої статті 1 доповнити словами "а також вжиття інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції";

2) частину четверту статті 6 після абзацу чотирнадцятого доповнити новим абзацом такого змісту:

"13) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів чи активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

У зв'язку з цим абзац п'ятнадцятий вважати абзацом шістнадцятим;

3) частину першу статті 16 доповнити пунктами 10 і 11 такого змісту:

"10) вживає заходів щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості, надсилає Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі матеріали для вирішення питання про пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави;

11) збирає і надсилає Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі матеріали для вирішення питання про пред'явлення позову про визнання недійсними угод у випадках, передбачених законодавством України";

4) у частині першій статті 17:

пункт 2 доповнити словами "або виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості";

абзац перший пункту 3 після слів "органів місцевого самоврядування" доповнити словами "підприємств, установ, організацій";

пункт 4 після слів "до підслідності Національного бюро" доповнити словами "або виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості";

пункт 17 після слів "досудового розслідування" доповнити словами "виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості";

5) у статті 19:

частину першу після слів "кримінальні правопорушення" доповнити словами "або необґрунтовані активи";

частину другу після слів "повідомлення про кримінальні правопорушення" доповнити словами "або необґрунтовані активи";

частину третю після слів "підслідності Національного бюро" доповнити словами "або про необґрунтовані активи";

6) пункт 1 частини третьої статті 26 доповнити абзацом чотирнадцятим такого змісту:

"вартість виявлених активів з ознаками необґрунтованості, кількість направлених до прокуратури матеріалів для вирішення питання про пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, результати їх розгляду органами прокуратури та судом, у тому числі вартість необґрунтованих активів, стягнених у дохід держави".

18. У Законі України "Про запобігання корупції" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 49, ст. 2056 із наступними змінами):

1) частину п'яту статті 5 після абзацу десятого доповнити новим абзацом такого змісту:

"10) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

У зв'язку з цим абзаци одинадцятий і дванадцятий вважати відповідно абзацами дванадцятим і тринадцятим;

2) частину першу статті 12 доповнити пунктом 10¹ такого змісту:

"10¹) у разі встановлення ним доказів того, що особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, набула необґрунтовані активи або що такі активи набула інша особа за її дорученням чи в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, - порушувати перед Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою або у визначених законом випадках - перед Офісом Генерального прокурора питання щодо звернення до суду з позовом про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

3) статтю 48 доповнити частиною четвертою такого змісту:

"4. Проведення контролю та перевірки декларацій, а також рішення, прийняті за їхніми результатами, не перешкоджають проведенню досудового розслідування та судового провадження у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України";

4) статтю 50 доповнити частиною третьою такого змісту:

"3. У разі виявлення за результатами повної перевірки декларації ознак необґрунтованості активів Національним агентством надається можливість суб'єкту декларування протягом десяти робочих днів надати письмове пояснення за таким фактом із відповідними доказами. У разі ненадання суб'єктом декларування у зазначені строки письмових пояснень і доказів чи надання не в повному обсязі Національне агентство інформує про це Національне антикорупційне бюро України та Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру";

5) частину другу статті 65 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно якої набрало законної сили рішення суду про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, підлягає звільненню з посади в установленому законом порядку";

6) статтю 69 викласти в такій редакції:

"Стаття 69. Вилучення незаконно набутих та необґрунтованих активів

1. Активи, набуті внаслідок вчинення корупційного правопорушення, підлягають конфіскації або спеціальній конфіскації за рішенням суду в установленому законом порядку.

2. Активи, щодо яких судом на підставі поданих доказів не встановлено, що вони або грошові кошти, необхідні для їх придбання, були набуті за рахунок законних доходів, є необґрунтованими і підлягають стягненню в дохід держави за рішенням суду в установленому законом порядку".

19. У Законі України "Про прокуратуру" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 2-3, ст. 12 із наступними змінами):

1) пункт 2 частини першої статті 2 доповнити словами і цифрами "та главою 12 розділу III Цивільного процесуального кодексу України";

2) пункт 3 частини п'ятої статті 8 доповнити словами "а також представництво у межах своєї компетенції інтересів держави у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

3) у статті 23:

у частині третій:

абзац другий доповнити словами "крім випадку, визначеного абзацом четвертим цієї частини";

доповнити абзацом четвертим такого змісту:

"Представництво інтересів держави у суді у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави здійснюється прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, а у визначених законом випадках - прокурорами Офісу Генерального прокурора в порядку та на підставах, визначених Цивільним процесуальним кодексом України";

абзац п'ятий частини четвертої після слів "представництва інтересів громадянина" доповнити словами "або представництва інтересів держави у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

доповнити частиною восьмою такого змісту:

"8. З метою виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості в межах своєї компетенції прокурор у порядку, визначеному законодавством, має прямий доступ до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування.

Для визначення вартості активів з ознаками необґрунтованості в межах своєї компетенції прокурор може залучати на добровільній основі, у тому числі на договірних засадах, кваліфікованих спеціалістів та експертів, у тому числі іноземців, з будь-яких установ, організацій, контрольних і фінансових органів";

4) у статті 24:

частину першу доповнити словами "прокурорам Спеціалізованої антикорупційної прокуратури";

абзац перший частини третьої та частину четверту доповнити словами "керівнику, заступникам керівника, керівникам підрозділів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури";

5) частину першу статті 51 доповнити пунктом 3⁻¹ такого змісту:

"3⁻¹) набрання законної сили рішенням суду про визнання активів прокурора або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

20. Частину сьому статті 20 Закону України "Про Рахункову палату" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 36, ст. 360) після абзацу восьмого доповнити новим абзацом такого змісту:

"8) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів чи активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

У зв'язку з цим абзац дев'ятий вважати абзацом десятим.

21. Пункт 10 частини першої статті 77 Закону України "Про Національну поліцію" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 40-41, ст. 379) доповнити словами і цифрами "а також рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

22. У Законі України "Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 1, ст. 2, № 11, ст. 129):

1) у частині першій статті 1:

пункт 1 викласти в такій редакції:

"1) активи - кошти, майно, майнові та інші права, на які може бути накладено або накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковані за рішенням суду у кримінальному провадженні чи стягнені за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими";

пункти 2 і 3 доповнити словами "чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

пункт 4 викласти в такій редакції:

"4) управління активами - діяльність із володіння, користування та/або розпорядження активами, тобто забезпечення збереження активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та їх економічної вартості або реалізація таких активів чи передача їх в управління відповідно до цього Закону, а також реалізація активів, конфіскованих у кримінальному провадженні чи стягнених за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими";

2) частину першу статті 2 викласти в такій редакції:

"1. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі - Національне агентство), є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягнено за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими";

3) пункт 2 частини першої статті 15 після слів "у кримінальному провадженні" доповнити словами "чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

4) пункт 1 частини першої статті 16 доповнити словами "чи їх стягнення в дохід держави внаслідок визнання необґрунтованими активів";

5) абзац перший частини першої статті 19 після слів "користуватися такими активами" доповнити словами "а також у позовному провадженні у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави із встановленням заборони користуватися такими активами";

6) абзац перший частини першої статті 20 після слів "у кримінальному провадженні" доповнити словами "або у позовному провадженні у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

7) частину четверту статті 23 викласти в такій редакції:

"4. Встановлені цим Законом правила управління активами, у тому числі щодо самостійного виконання Національним агентством судових рішень, поширюються на активи, які стягнуто в дохід держави в позовному провадженні у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, особливості якого визначені главою 12 розділу III Цивільного процесуального кодексу України";

8) у частині першій статті 25:

пункт 1 після слів "у кримінальному провадженні" доповнити словами "чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

пункт 2 викласти в такій редакції:

"2) орган, слідчий якого розслідує (розслідував) відповідний злочин, прізвище та ініціали слідчого (слідчих); орган, яким пред'явлено позов про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави; суд (назва суду, прізвища та ініціали суддів), який або слідчий суддя якого постановив ухвалу про арешт та/або скасування арешту відповідного майна або прав; прокуратуру, прокурор якої скасував арешт майна, прізвище та ініціали прокурора; суд, в якому здійснюється (здійснювався) розгляд у відповідному кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави; номер кримінального провадження у Єдиному реєстрі досудових розслідувань; дані щодо особи підозрюваного, обвинуваченого";

пункти 3 і 4 після слів "у кримінальному провадженні" доповнити словами "чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави";

пункт 6 після слова "конфіскації" доповнити словами "чи стягнення в дохід держави".

23. Частину першу статті 84 Закону України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 4, ст. 43; із змінами, внесеними законами України від 19 вересня 2019 року № 117-IX та від 2 жовтня 2019 року № 140-IX) доповнити пунктом 4⁻¹ такого змісту:

"4⁻¹) набрання законної сили рішенням суду щодо такого державного службовця про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

24. У Законі України "Про Державне бюро розслідувань" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 6, ст. 55; 2019 р., № 22, ст. 84):

1) частину першу статті 6 доповнити пунктом 8⁻¹ такого змісту:

"8⁻¹) вживає заходів щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості у порядку та в межах компетенції, визначених законодавством";

2) у частині першій статті 7:

доповнити пунктами 2⁻¹ і 2⁻² такого змісту:

"2⁻¹) безоплатно одержують за письмовими запитами Директора Державного бюро розслідувань, його уповноваженого заступника, директорів територіальних органів Державного бюро розслідувань або їх уповноважених заступників інформацію, необхідну у справах щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості в межах компетенції Державного бюро розслідувань, у тому числі з автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателем (адміністратором) яких є органи державної влади або органи місцевого самоврядування, зокрема

інформацію з обмеженим доступом. Використання такої інформації здійснюється Державним бюро розслідувань з дотриманням законодавства про захист персональних даних. Суб'єкти, яким адресовано відповідний запит, зобов'язані протягом трьох днів, а в разі неможливості - не пізніше 10-денного строку, надати відповідну інформацію або повідомити про причини, що перешкоджають її наданню;

2²) безоплатно одержують на підставі рішення Директора Державного бюро розслідувань або його уповноваженого заступника, погодженого з Генеральним прокурором або його уповноваженим заступником, від банків, депозитарних, фінансових та інших установ, підприємств та організацій незалежно від форми власності інформацію про операції із зазначенням даних про контрагентів, рахунки, вклади, правочини фізичних осіб, фізичних осіб - підприємців та юридичних осіб, яка необхідна для виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості в межах компетенції Державного бюро розслідувань";

пункт 10 після слів "Державного бюро розслідувань" доповнити словами "або мають ознаки необґрунтованості та можуть бути стягнуті в дохід держави - в межах компетенції Державного бюро розслідувань";

доповнити пунктом 11 такого змісту:

"11) залучають у межах компетенції на добровільній основі, у тому числі на договірних засадах, кваліфікованих спеціалістів та експертів, у тому числі іноземців, з будь-яких установ, організацій, контрольних і фінансових органів з метою визначення вартості активів з ознаками необґрунтованості";

3) у статті 8:

назву після слів "про злочини" доповнити словами "або необґрунтовані доходи";

абзац перший частини першої після слів "підслідності Державного бюро розслідувань" доповнити словами "або необґрунтовані активи, виявлення яких належить до компетенції Державного бюро розслідувань";

частину другу після слів "про злочини" доповнити словами "або про необґрунтовані активи";

4) пункт 6 частини четвертої статті 10 доповнити словами і цифрами "а так само набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

25. У Законі України "Про судоустрій і статус суддів" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 31, ст. 545 із наступними змінами):

1) частину першу статті 97 доповнити пунктом 7 такого змісту:

"7) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених [статтею 290](#) Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави";

2) доповнити статтею 122¹ такого змісту:

"Стаття 122¹. Припинення повноважень судді у зв'язку з набранням законної сили рішенням суду про визнання активів судді необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави

1. Суд, який ухвалив рішення про визнання активів судді або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави, негайно повідомляє про це Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України.

2. Повноваження судді припиняються з дня набрання таким рішенням законної сили".

26. Частину першу статті 25 Закону України "Про Вищу раду правосуддя" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 7-8, ст. 50) після абзацу сьомого доповнити новим абзацом такого змісту:

"7) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави".

У зв'язку з цим абзац восьмий вважати абзацом дев'ятим.

27. У Законі України "Про Вищий антикорупційний суд" (Відомості Верховної Ради України, 2018 р., № 24, ст. 212):

1) частину першу статті 3 доповнити словами "а також вирішення питання про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави у випадках, передбачених законом, у порядку цивільного судочинства";

2) у частині першій статті 4:

абзац другий доповнити словами "здійснює правосуддя як суд першої та апеляційної інстанції у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави в порядку цивільного судочинства";

абзац третій після слів "практику у кримінальних" доповнити словами "та інших".

II. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України

В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
31 жовтня 2019 року
№ 263-IX